

HELENA RYTIŘOVÁ

ŽIVOT JE
BYL

COSMOPOLIS

SKUTEČNÝ
PŘÍBĚH

© Grada Publishing, a. s., 2020
Text © Helena Rytířová, 2020
Ilustrace na obálku © Tomáš Bím, 2020

HELENA RYTIŘOVÁ

*Věnuji Petře, která dává
svým psům jméno Život
a Damiáně, která je má ráda.*

O PSÍM SRDCI

Jmenuji se Život a jsem pes. Tedy spíš *byl* jsem pes. Nevím, kdy a kde jsem se narodil, ale vím, že jsem umřel v kuchyni v Řevnicích. Mám tam v koutě zahrady i malý mramorový náhrobek, s nápisem ŽIVOT.

Do psí boudy, já zapomněl, že vám lidem záleží na rase, tak ještě dodávám, že jsem byl voříšek. Prachobyčejný voříšek. Ale i tak jsem toužil udělat v životě něco velkého. Chtěl jsem být hrdina, který někoho zachrání, hrdina, o kterém se píší knihy a točí filmy. Tak to chce nejspíš každý, řeknete si! Ale kdo dostane takovou šanci?

Znáte to, když se narodíte jako voříšek, jste předem odsouzený k tomu ji nepotkat. Nikdo vás na ulici neobdivuje, nikdo neřekne: „To je ale krásný pes, jaké je prosím rasy? Ten má jistě *caciba!*“ Ani děti nemají touhu vás pohladit. A když ano, rodiče je od vás odhánějí, jakoby jste byli prašiví. A to jsem prosím nikdy nikoho nekousnul, ani jsem na nikoho zle nezavrčel.

Svět se hemží voříšky. Kolik jsem jich potkal na své pouti, na rozích ulic, v průchodech, u popelnic... a na výsluní se pyšní jen pár *cacibů*. Přiznejte si, že je to tak!

A moje šance? Možná, že okolo mě letěla a nevšiml jsem si jí. Možná jsem ji měl na dosah a zradilo mě srdce. Srdce je symbolem odvahy a energie, ale já vydal více energie, než moje srdce dokázalo unést. To si poslechněte. Tedy, jestli na to máte srdce.

VEČER NA LETNÉ

... dala mi jméno Život!

Já tedy nechápu, proč mi moje panička dala zrovna jméno Život. Teď běhá v županu po letenském parku a křičí: „Živote! Živote! Kde jsi, můj Živote?“ Lidi si ťukají na čela. Myslí, že je bláznivá. To vám povídám, jednou ji odchytanou, jako nás, zatoulané psy. A šup s ní do klece. Kdyby se alespoň oblékla! Ne že by jí ten růžový župan neslušel, ale trochu úcty by neškodilo, když chodí do mé letenské společnosti. Ještě si budou říkat: „Á, to je ten s tou bláznivou, to bude taky pěkněj rapl!“

No tak já se jí ukážu. Už má toho volání akorát dost. Promiňte, teď ještě musím pořádně zaštěkat. Zase ji obtěžujou nějácí pouliční chlapíci. Myslím, že se jim říká bezdomovci. Ti nám ten park pořádně zaneřádili. Místo toho, abychom se v klidu venčili, musíme si v jednom kuse hlídat svoje páníčky. Brrr, nechte ji, *do psí boudy*, stejně žádný cigára nemá!!!

Ale panička má dneska prachbídnu náladu a nepotřebuje žádné zastání. Sama se na jednoho pouličního chlapíka rozkřičí: „Proč myslíš, že bych ti měla dávat cigára?! Myslíš, že sem na tom nějak dobře, nebo co?! Mně taky nikdo nic nedá! Odpoledne jste vobtěžovali i moji holku, a to vám říkám, to bylo naposled! Neštvěte mě, nebo uvidíte!“ Nevím, co má panička na mysli tím „nebo uvidíte!“, ale chlapíci nejspíš pochopí. Alespoň tak vypadají, jak tam tak sedí na obrubníku s otevřenou pusou a nevěřičně koukají na drobnou ženskou v růžovém županu a sešlapaných botách, která jim vyhrožuje něčím pomyslným, ale zároveň hrůzostrašným.

„Živote, kde jsi zase byl!“ rozčiluje se dál. To je ale nevděk! Místo aby poděkovala, zlobí se. „Kam pořád utíkáš?“ Ptá se zbytečně. To ti akorát prozradím! Svoje tajná místečka! Někoho jsem hledal, ale to je jenom psí věc.

Škoda, panička už chce jít domů, a přitom to tu vypadá na pěknou zábavu. Mám před sebou zase těch pět pater! *Hrom do kočičince!* Poslední dobou nemohu už od druhého patra popadnout dech. Jak běžím nahoru, jazyk mi plandá, že málem olizuji schody. No, asi už nejsem nejmladší. Tedy podle papírů z útulku jo, ale oni určitě lhali. To lidi dělají.

Doma je tma. Panička vyndá z kapsy županu zapalovač a zapálí několik zbytků svíček, které ještě pyšně stojí v chuchvalcích zatuhlého vosku. Za chvíli se přidají další

potůčky, líně stékají na desku stolu a z něho po kapkách dolů na koberec. Ze svého pelechu sleduji ty zvláštní tvary horkého vosku, které se mění s každou novou kapkou. Co nám doma vypnuli proud, žádná jiná zábava tu není a spát se mi ještě nechce.

Jedním okem závistivě koukám na pelíšek své paničky. Ale dneska žádné pozvání nepřijde. Panička sfoukne poslední svíčku a našťvaně se zavrtá do peřin.

Bez pozvání do jejího pelíšku nechodím. Máme doma určitá pravidla a navíc jsem pes džentlmen. Proto si mě panička vybrala. A vybírala z mnoha opuštěných pejsků a vybrala právě mě a dala mi jméno Život. Jsem jedinečný. Žádný pes se mi nepodobá. Panička také není ledajaká tuctová ženská a chtěla pejska, který nepodléhá žádným kritériím chovných ras a může být klidně hubený nebo tlustý, uši kam je libo, hřbet rovný nebo povislý. Může zmoknout, může se rvát, může vyjídat odpadkové koše. Vybrala si mě a jsem na to pyšný.

NAĎA

*Ty seznamovací rituály
mám nejraději!*

V pelíšku si najdu pohodlnou polohu, ve které tolik nekašlu. Nerad bych paničku rušil. Položím si hlavu na přední tlapky, zadní nechám složené pod sebou, zadek trochu vystrčený. Tak se mi nejlíp sní. Musím si odpočnout a ráno zkusím štěstí, jestli na našem tajném místěčku nepotkám Nađu. To je místočko, kam se spolu schováváme před páníčkama.

Vzpomínám si, už je to nějaký pátek, jak jsme se s Naďou seznámili. Jednou se tak spořádaně procházela vedle svého páníčka po Letné, čumáček měla nahoru, protože je z nóbl rasy a dokonce má i rodokmen. Módní plemeno Jack Russell. Nevím, jaký to má pro lidi význam, nám je to tedy fuk. Že by měla hezčí postavu než my voříšci, se říct nedá. Má krátké, rovné nožičky a veliké tlusté břicho.

Hlavu sice nosí velmi pyšně a elegantně vztyčenou, ale přitom pořád rychle kmitá převislými oušky, takže brzy každý pozná, že je s ní legrace. Je vážně vtipná.

Lidi mezi sebou říkají, že na ně někdo dělá psí oči. Vím přesně, co tím myslí. Takový pohled má Naďa. Prosebný, dojemný, trochu koketní a zároveň omluvný. Řeknu vám, že jsem z ní celý pryč.

No a já ji tenkrát, když jsme se poprvé setkali, obíhal a štěkal, jak nejlépe jsem dovedl. Ten její páníček mě chtěl nenápadně kopnout, ale já jsem rychlý jak blesk. Když o něco jde. *U všech čoklů*, přeci se před Naďou nenechám ponížít kopancem. Naďa chvíli dělala fóry, ale najednou vystříhla takovou šikovnou klíčku okolo páníčkových bot a zmizela ve křoví. Já samozřejmě za ní. Dlouho jsme se očíhávali, ze všech stran. Ty seznamovací rituály mám nejraději. Myslím, že jsem se jí také zalíbil. Nevypadám totiž vůbec špatně. Jsem o něco vyšší než Naďa, hodně štíhlý, jedno ucho mi malinko padá, ale to mi dodává rošťácký výraz. Pár slušivých šedin, jinak mám srst hnědočernou, někde dlouhou, jinde krátkou. Štěkám příjemným altem, a to neustále. (A pak se dívím, že kašlu. Tedy před Naďou rozhodně nikdy.)

Nevím, jak dlouho jsme tenkrát v tom křoví byli, ale podle rozzlobeného páníčka to nějakou dobu trvalo. Při loučení jsme na sebe vrhli dlouhý, rozteskněný pohled. Však se zase uvidíme... S tou představou sladce usínám.

Obvykle ještě než usnu, přemýšlím, jak si asi lidi vybírají pejsky a na co jsou jejich pejskové pyšní. Třeba lidi s vytříbeným vkusem, ti si vybírají psí plemeno, které je zrovna módní. Vždycky je nějaké plemeno módní. A po čase se na něj pozapomene a všichni snobi si kupují jiné plemeno a nad těmi nemoderními ohruňují nosy. Teď zrovna frčí Jack Russell. Věřte mi, mám o tom přehled. Módní pejskové jsou pyšní, ale to okoukali od svých páníčků.

A pak třeba rodiče. Ti vybírají pejsky pro své děti. Děti si pejska většinou vynutí, protože si s ním chtějí hrát a slibují přitom, že se o něj budou starat. Že ho budou chodit venčit, že po něm budou luxovat chlupy na koberci, že s ním budou chodit na cvičák. A rodiče jim vždycky uvěří, i když v koutku duše tuší, že to tak nebude. Takoví pejskové si musí nechat od dětí všechno líbit. Jsou prostě jejich hračka. Děti je tahají za uši, za pysky, za ocas, sedají si jim na hřbet, jako by byli poníci, pořád jim házejí míček a chtějí, aby ho pejsek nosil zpět, a vůbec mají spoustu důmyslných her, jak pejsky utahat. Rodiče si myslí, že alespoň nemusí mít o děti takový strach, že je pejsek ohlídá, ale já bych na to nesázel. Nevím, jestli jsou tyhle pejskové pyšní, myslím, že jsou tak utahaní, že o tom ani nepřemýšlejí...

VENČENÍ

*Živote, jsi nejlepší
chlap, co znám!*

Ráno zakňučím paničce u ucha, které jí neopatrně vykukuje z peřiny. No nezlob se, já vážně musím! Slyším jen nesrozumitelné zabručení do polštáře, ale po nějaké době panička vstane a potácí se ke dveřím. Po cestě pro sebe mumlá: „Živote, že půjdeš sám?! Ty jsi takový zlatíčko. A vrátíš se mi, vid’? Jsi nejlepší chlap, co znám.“

Pak mě vypustí z bytu, já seběhnu těch pět pater a čekám u dveří, až někdo půjde, abych mu proklouznul pod nohama ven. Park mám jen kousek nahoru po ulici. Dopoledne je plný těch rozmazlenců na vodítku. Jejich paničky se předhánějí ve starostlivosti a péči o své mazlíčky. Tuhle jsem dokonce slyšel, že je fénují, když přijdou domů zmoklí. Anebo ty jejich modely! Bundičky, kožíšky, kombinézy, i botičky! Přesně vybrané podle počasí.

Já jsem se tedy nenarodil jako domácí mazlíček. Díky různým okolnostem, které vám časem budu vyprávět, a také díky mému vzhledu a povaze nikoho nenapadlo ho ze mě udělat. Také mě nikdo nerozmazloval, ani panička ne. Od samého začátku jsme byli spíš spřízněné duše a to je, myslím, mnohem víc. Ona mě potřebuje. Jsem součástí jejího života, ne jenom hračka, nebo povinnost, nebo módní doplněk.

Ani si neumím představit, že by moje panička měla normálního domácího mazlíčka, který vyžaduje v určité hodině plnou misku určitého žrádla, v určité době hodinu venčení nebo pravidelné koupání a pravidelné očkování, zubní prohlídku nebo kartáčování kožichu. Na to nemá povahu. Ona má ráda chaos a říká tomu svoboda. A mně se její svobodomyšlnost líbí. Co na tom, že se někdy chodím vyvenčit sám, co na tom, že si nacpu břicho až pozdě v noci a že mně chybí nějaká ta injekce!

Já jsem se v mládí nenaučil žádným pravidlům a poslušnosti. Také se díky tomu často dostávám do malérů. A moje panička, ta se zase nikdy nechtěla zařadit ani přizpůsobit, natož pak poslouchat, a to se mezi lidmi netoleruje. A malér je na světě! Ale paničce je jedno, co si o ní kdo myslí, a klidně mě jde vyvenčit v županu. Jsem její kumpán, kamarád do nepohody, odraz její povahy, jsem její Život.

HOSPŮDKA

*Pes nikdy neví,
co ty opilce napadne!*

Když se panička vyspí, vyzvedne si mě v parku a jdeme otevřít hospodu, která nese, ne příliš výstižné jméno Hospůdka. Je také na Letné. Tam s ní trávím celý čas, mám pelíšek pod barem, taky misku s vodou a dobrý rozhled. Běda, kdyby si na paničku někdo troufnul. Pes nikdy neví, co ty opilce napadne.

Není to veselá hospůdka. Nikdo se tady nezasměje, jen všichni rozvážně usrkávají pivo, sem tam nějakou kořalku, a smutně sledují čárky, které jim moje panička připisuje na účtenku. Občas se někdo pokusí plácnout jí po zadku, ale ona umí rychle uhnout. A stejně bych pak zakročil já! *Na to vemte kost!*

Když mají štangasti hodně čárek, většinou usnou nebo si začnou povídat sami pro sebe. Nejdřív si jen něco

nesrozumitelného brblají pod vousy, pak se rozvášňují a začnou posílat nějakého imaginárního nepřítele do horoucích pekel. Když se někdo vmíchá do jejich monologu, ukončí to blábolení větou: „Ty jdi taky do prdele!“

Vážně ponuré prostředí. Vzduch tu je hodně starý, složený z výparů piva, kouře, kořalky, popele, kůže a oblečení všech ztroskotanců, kteří už nejsou schopni se zvednout z hospodské lavice. Ten vzduch jakoby se ostýchal vyjít na ulici, i když jsou dveře dokořán. Schovává se před kolemjdoucími, rozhodnutý zůstat navěky.

Moje panička je moc hezká na život v takové kobce, myslím si. Doma maluje krásné obrázky, ale asi je nikdo nekupuje. Nevím, co se stalo v jejím minulém životě, tedy ještě než měla mě. A i když je někdy hodně veselá, rozhodně není šťastná. Často ji vidím polykat prášky a k tomu si nalévá hustou hnědou kořalku se slovy: „To se nedá vydržet!“

Kromě štamgastů navštěvují Hospůdku různí kamarádíčkové. Když se jim panička věnuje víc, než je mi milé, a zdá se mi to podezřele důvěrné, skočím k prvnímu štamgastovi na lavici a trochu se lísám, až mě začne hladit. Upřeně přitom koukám na paničku, jestli žárlí. Když si toho všimne, usměje se a řekne: „Vždyť víš, Živote, miluju jen tebe.“

Také se stane, že přijdou hosti v doprovodu svého domácího mazlíčka. No, já si myslím, že psi do hospody

nepatří. Tedy kromě mě. Já tu pracuji. A pěkně jim tu nepatříčnost dávám najevo. I těm velkým. Obíhám je, štěkám, podbíhám je, vrčím, jednoho obra jsem nedávno kousnul do kulek. Strčil do mě za to čumákem, uvězněným v košíku, že jsem odletěl až ke dveřím do skladu. Ale už jsem ho u nás od té doby neviděl. *Na mý uši!*

Každý den se také za námi staví holčička mé paničky. Nechce být pořád sama doma, tak si v Hospůdce dělá úkoly do školy, nebo si esemeskuje s nějakou kámoškou. Pak se začne nudit a jde pryč.

Když mě v Hospůdce nic neruší, tak si jen poklimbávám a těším se na cestu domů. To si alespoň vyvětrám kožich od těch hospodských výparů a cigaret. O půlnoci jsme před domem. Panička je unavená, ale já ještě proběhnu svoji trasu v parku. Co kdyby náhodou Naďa přemluvila své páníčky k noční procházce...

Běžím po liduprázdné ulici směrem k parku, hledím si svého a najednou u chodníku zastaví auto. Dva kluci v uniformě mě chytanou, nacpou do kufru se sítí a někam mě vezou. *Do psí boudy!* Bráním se ze všech sil, štěkám, ale neberou na to ohled a šoupnou mě do klece. Považte, do klece v psím útulku!

VZPOMÍNKY I.

*Nic dobrého jsem
na tom světě nevykonal,
ale já vážně nemoh...*

To je psí život! Tady jsem přece už jednou bydlel. Poznávám ten studený beton, mříže, zápach, štěkání a kňučení ve vedlejších kotcích. Sem mě jednou přivezli úplně cizí lidi. Starala se tu o mě taková baculatá psí doktorka, dávala mi medicínu a někdy mě i pohladila. To vám byl slastný pocit. To jsem nikdy předtím nezažil.

Dlouho jsem se tenkrát ani nepostavil na nohy, tak jsem jen ležel a myslel na svého pána. Měl jsem spoustu času na přemýšlení. Vzpomínal jsem, jak mě kdysi vyměnil za skleničku zelené kořalky a jedno pivo. Byl jsem zrovna narozený, malý jak myška. Pán mě dal tenkrát do kapsy a vypoťácel se z hospody.

Šli jsme dost dlouho, než jsme se dostali k chalupě, a tam se pán hned svalil do postele, ani se nesvléknul. Chrápal s otevřenou pusou, tak jsem vylezl z jeho umaštěné kapsy a rozhlížel se. Tma tmoucí. Schoulil jsem se v záhybu jeho ruky a také jsem usnul.

Ráno pán naštvane bručel, vypadal, jako že mě nerad vidí. Odšoural se k rezavé ledničce, chvíli do ní koukal, opřený o její otevřené dveře, a pak vyndal poloprázdnou láhev s mlékem. Ze stolu vzal talíř a vyklepal z něj kousky jídla, pokryté zelenou plísní. Nalil do něj mléko a položil přede mne na postel. Hlad jsem měl pořádný. Vylízal jsem všechno do poslední kapky. Ani mi nevadilo, že bylo mlíčko trochu zkyslé. Účinek byl okamžitý. Udělal jsem pánovi v posteli loužičku a ještě něco navrch. To ho vážně navztevalo. Vzal mě tou drsnou rukou za kůži na zádech a odnesl přes dvorek do jiného, kamenného domu s obrovskými dřevěnými vraty. Pohodil mě na zem. Cítil jsem pod sebou zbytky staré rozšlapané slámy. Trochu jsem se v ní hrabal a za chvíli jsem usnul.

Tak plynuly první dny mého života. Ve stodole nebylo co objevovat, jen jsem čekal až mi můj pán přinese talíř s mlékem nebo starým chlebem, rozmáčeným ve vodě. Někdy také zapomněl, ale to se stává.

Jednou pán odcházel, já za ním smutně koukal a všimnul jsem si, že se jedno prkno těch dřevěných vrat kývá ze strany na stranu. Kdybych se dostal ven, mohl bych

pána doběhnout a překvapit ho. Zkusil jsem se mezerou mezi uvolněným prknem protáhnout, ale nešlo to. Zkusím ještě prkno vedle! Začal jsem do něj kousat ze všech sil. Tlamu jsem měl plnou třísek. Najednou jsem dostal od těch vrat takovou ránu do hlavy, že jsem spadnul na záda. Hned jsem ale vyskočil, abych zjistil, co se stalo. To se vrátil můj pán a byl pěkně vzteklý. Nejspíš slyšel, jak se chci prokousat ven. Sundal z háku ve stodole starý rezavý drát, omotal mi ho okolo krku a druhý konec obtočil okolo trámu. Několikrát se ubezpečil, že pevně drží. „Teď už utíkat nebudeš, ty šmejde!“

Snažil jsem se z toho drátěného oka vyprostit, až jsem si vydřel na krku kožich. Překousnout drát taky nešel. Můj životní prostor se zmenšil na minimum. Vždycky když mi pán přinesl misku se žrádlem, vrtěl jsem ocáskem a kňučel, jestli ho neobměkčím. Ale kdepak. Nejhorší bylo, že jsem brzy ležel ve vlastních výkalech. No, co jsem měl dělat? Chápete.

Pán za mnou chodil míň a míň. Už se jenom potácel, obličej měl někdy rudý, jindy popelavý. Supění jeho dechu jsem slyšel už z dálky. Než prošel cestu ze stavení ke stodole, několikrát se zastavil a mohutně zaklel. Z jeho úst jsem cítil kyselé výpary alkoholu a strachu. Ale stejně jsem byl vždycky vděčný, že si na mě vzpomněl, a když ke mně pokládal misku, snažil jsem se mu olíznout ruku.